

Havre – sorter og afskalning

Når havre afskalles, stiger foderværdien til niveau over hvede. Landsforsøg med 16 forskellige sorter af fodertyper og gryntyper viser spredning i udbytter og indholdet af råfedt og råprotein i pct. af TS.

Konsulent Darran Andrew Thomsen
SEGES ØKOLOGI
dat@seges

Havre er en afgrøde, som klarer sig på stort set alle jordtyper, og den er god til at udnytte husdyrgødning. Havrens sundhed og evne til at konkurrere med ukrudt bliver særlig tydelig under økologiske dyrkningsbetingelser. Her opnås de højeste udbytter i vår-sæd ni ud af ti år i havre, både på let og god jord. Derfor ønsker mange økologer at dyrke havre som en fast afgrøde i sædskiftet.

Havre kan afsættes som grynnavre og til foder. Afregningsprisen for grynnavre svinger meget, fordi udbytter, arealer og kvaliteten varierer mellem år. Tillægget for grynnavre er afgørende for dækningsbidraget. Efterspørgslen for produkter lavet med havre er stigende, fordi havre kan indgå i en gluten-fri kost, og fordi indtaget af havre påviseligt har en kolesterolsænkende effekt, og dermed kan være med til at forbygge hjertekar sygdomme. Risikoen for

lave afregningspriser holder i dag mange fra at dyrke havre på trods af mange fordele for sædskiftet. Alternativet foderhavre er ofte ikke konkurrencedygtig på dækningsbidrag.

Fodring med afskallet havre

Kan det svare sig at afskalle? Hvad betyder det for foderværdien? Hvor meget giver en afskalning plads til af ekstra havre i foderplanen?

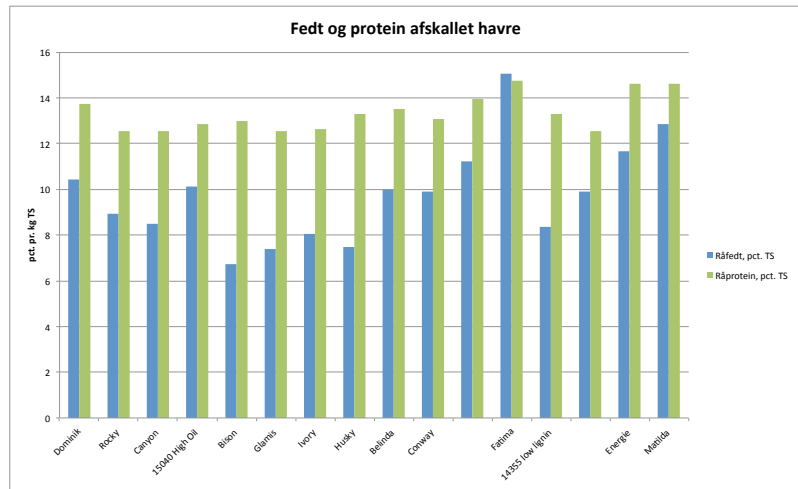
Havre har den bedste protein-kvalitet til fodring af enmavede dyr af alle kornarter. Proteinet er særligt værdifuldt for fjerkræet, fordi det indeholder flere essentielle aminosyrer end andre kornarter. Desuden har havre dobbelt så højt indhold af fedtsyrer som de øvrige kornarter. Det gør havren særlig interessant for malkekvæg, hvis der mangler fedtsyrer i rationen.

Den høje andel af skaller på

20 - 30 % nedsætter i alm. havre foderværdien meget. I projektet arbejdes med afskalning og fodring med havre, så det bliver muligt at udnytte havrens dyrknings- og foderegenskaber fuldt ud.

Hvad koster afskalningen?

Afskalningen til foderkvalitet betyder, at 25 pct. af havren vægt renses fra. Dette medfører, at havre bliver 25 pct. dyrere efter afskalningen, dertil kommer omkostningen ved afskalningen. Skallerne har en lav værdi, men kan bruges som strukturfo-der, strøelse eller som brændsel. Lønafskalning kan være en mulighed, hvis man kan lave en rimelig aftale med havremøllerne. En anden mulighed er at afskalle selv på et mindre gårdanlæg, hvorved transportomkostninger bortfalder, og man selv beholder skallerne.

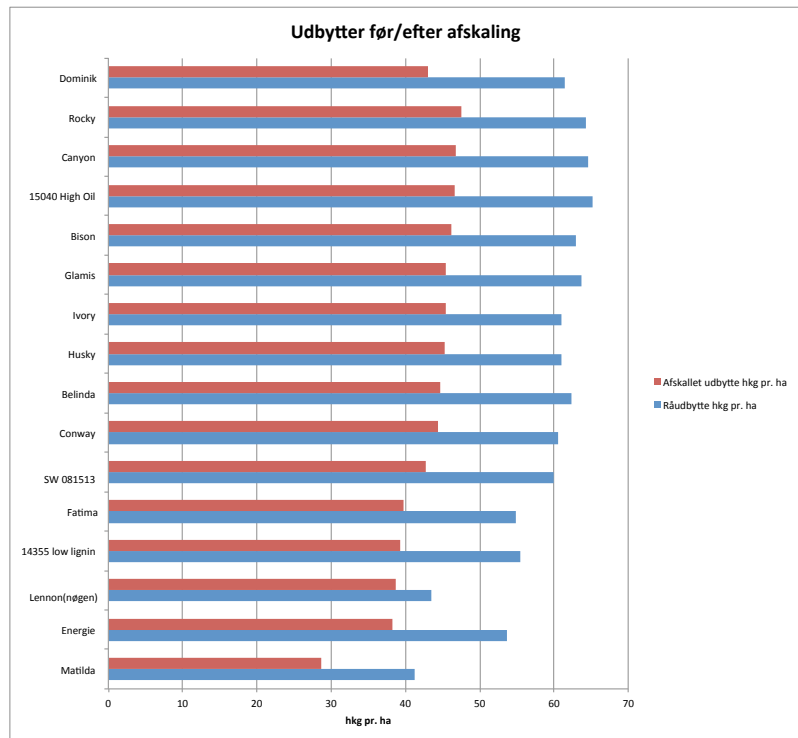

Tabel 1: Protein og fedt indhold i pct. af tørstof efter afskalning.

Udbytter og foderværdi fra landsforsøg

Fedt har en højere energitæthed end stivelse, derfor har sorter med højt indhold af fedt større foderværdi ift. til energi end sorter med mere stivelse og protein. Variation betyder, at man kan vælge sorter efter hvilket husdyr, der skal fodres. Til fjerkræ er aminosyreindholdet vigtigere end til malkekvæg. Malkekvæg kan til gengæld omsætte fedt i foder til større afregningspris på mælken.

I det øjeblik stalden kan betale for kvaliteter som protein og fedtindhold fra marken, bliver sorter med lavere udbytte også økonomisk interessante. I tabel 1 vises variationen i fedt og proteinindhold mellem sorter. I tabel 2 vises udbytter med og uden skaller.

Tabel 2: Udbytter fra landsforsøg før og efter afskalning.

Fra venstre mod højre alm. havre, afskallet kerner, skaller.